

Come On 2000

1.1.1997 - 31.12.1999

Slutrapport

FINLANDS SVENSKA HANDIKAPPFÖRBUND

FINLANDS SVENSKA HANDIKAPPFÖRBUND

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>Bakgrund</i>	3
SAMARBETSRÅDET FÖR HANDIKAPPFRÅGOR I SVENSKFINLAND (SHS).....	3
COME ON 2000 1.1.1997 - 31.12.1999	4
<i>Ansökan till PAF</i>	5
<i>Utbildning av resurspersoner</i>	5
<i>Employment Horizon</i>	6
<i>Kampanjen till skolorna 1.1.1997 - 31.12.1999</i>	6
Teaterstycket.....	6
<i>Informatörsutbildning</i>	7
Seminariet i Högsand 28.2 - 2.3.1997.....	7
Norrgårds Inn 19-21.9.1997.....	7
<i>Uppsatstävlingen 1.9.1997 - 1.3.1998</i>	8
Bokcollaget.....	8
<i>Informatörsverksamhet</i>	9
<i>Astoriadagen 24.5.1998</i>	9
<i>Come On 2000 i Österbotten 01.06.1998 - 31.05.1999</i>	9
FINLANDS SVENSKA HANDIKAPPFÖRBUND 24.09.1998.....	10
<i>Bakgrund</i>	10
<i>Det förberedande mötet i riksdagshuset i november 1998</i>	11
<i>Seminariet i Korsholm 25-26.9.1998</i>	11
MÅNGKULTURELLA TEMADAGAR	11
<i>Bakgrund</i>	11
<i>Seminariet i Korsholm 10-11.4.1999</i>	12
<i>Seminariet i Korsholm 20-21.11.1999</i>	12
MOD-KURSEN I LÄRKULLA 15-17.1.1999.....	13
HANDIKAPPWEBBEN	13
<i>Första steget</i>	13
<i>Andra steget</i>	13
HAND-I-HANDIKAPP 1.1.2000 - 1.5.2001	14
<i>Kulturstadsprojektet</i>	14
<i>Finansiering</i>	14
BISTÅNDSVERKSAMHET.....	15
UTVÄRDERING.....	15
<i>Allmänt</i>	15
<i>Resurspersonsidén</i>	15
<i>Kampanjen till skolorna</i>	16
<i>Informatörsverksamheten</i>	16
<i>Uppsatstävlingen</i>	17
<i>Bokcollaget</i>	17
<i>Bassängliv</i>	17
<i>Mångkulturella temadagar</i>	18
<i>Handikappwebben</i>	18
SLUTSATS	18

Bakgrund

Sedan den intensiva integreringen av handikappade under FN:s internationella handikappdecennium 1982-1992 lett till ett ständigt ökat behov av särskilda lösningar i syfte att anpassa handikappade till ett färdigbyggt samhälle, insåg man att ett samhälle för alla inte är möjligt att bygga upp utan att personer med särskilda behov beaktas redan i planeringsskedet. Detta förutsatte åter en utvidgning av normalitetsbegreppet så att det i stället för en aktiv grupp skulle omfatta alla samhällsmedborgare. Enligt denna nya universalitetsprincip bör miljöer, byggnader, samfärdsel, information, kommunikation, utbildning, vård, sysselsättning och fritid från början planeras hinderfri och tillgänglig för alla. Denna övergång från anpassning till full delaktighet och jämställdhet i synen på handikapp i enlighet med FN:s standardregler förutsätter en genomgripande attitydförändring i hela samhället. År 1994 undertecknade 300 delegater från 92 länder och 25 internationella organisationer en deklARATIONEN i Salamanca i Spanien som stadgar att alla barn oavsett fysiska, intellektuella, emotionella, sociala, språkliga eller andra omständigheter skall ha rätt att gå i samma närskola. Deklarationen mottogs med entusiasm av handikapporganisationerna runt om i världen med undantag av de som representerar döva, eftersom de p.g.a. sitt teckenspråk anser sig vara i behov av specialskola för att kunna bevara sin dövkultur. Salamancadeklarationen förutsätter en genomgripande förändring av hela vårt skolsystem. Förutom på den fysiska miljön ställer "En skola för alla" även krav på pedagogiken, läromedlen och läroplanen. För att främja de genomgripande attitydförändringar som efterlevnaden av FN:s standardregler och Salamancadeklarationen förutsätter, fattade Samarbetsrådet för Handikappfrågor i Svenskfinland år 1996 ett beslut om att starta ett gemenskapsprojekt i syfte att eliminera fördomar särskilt inom skolan och i arbetslivet.

Samarbetsrådet för Handikappfrågor i Svenskfinland (SHS)

Som samarbetsorgan för den svenskspråkiga handikappverksamheten grundades Samarbetsrådet för Handikapporganisationer i svenskfinland i början av 1970-talet. Rådet var ett oregistrerat samarbetsorgan som hade till uppgift att arrangera konferenser, seminarier och informationsmöten. Då tanken på ett gemenskapsprojekt första gången dök upp i slutet av år 1995 var SHS en lös sammansättning som bestod av finlandsvenska handikapporganisationer och finskspråkiga handikapporganisationer med svenskspråkig verksamhet. Sekretariatet ambulerade med ordförandeskapet. År 1995 omsatte rådet 1749,30 mk. Till rådet hörde år 1995 officiellt 15 organisationer eller förbund, nämligen:

CP-förbundet
Döva och Hörselskadade barns stödförening
Dövas Förbund
Finlands MS-förbund
Förbundet Finlands Svenska Hörselskadade
Finlands Svenska Psykosociala Centralförbund
Förbundet Finlands Svenska Synskadade
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl
Hörseltjänst
Lungskadeförbundet
Invalidförbundet
Psoriasisförbundet
Samfundet Folkhälsan
Tröskeln rf
Ålands Handikappförbund

Come On 2000 1.1.1997 - 31.12.1999

Våren 1996 inbjöds medlemsorganisationerna i SHS till ett möte för att dryfta möjligheten till ett gemensamt initiativ som skulle främja övergången från integrering till inklusion, eller m.a.o. övergången från skraddarsydda miljöer för personer med särskilda behov till ett samhälle för alla. Initiativtagare till projektet var Karl-Oscar Skogster från Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Skogster hade genom Kerstin Bromberg vid Handikappföreningarnas Samarbetsorgan i Stockholm fått kännedom om den informatörskampanj som handikappade i Sverige bedrev i skolorna med hjälp 2-3 minuter långa s.k. VAU-filmer (Video-Aktiv-Undervisning). Efter att ha bekantat sig med filmerna och tagit del av det svenska projektet beslöt sig mötet för att tillsätta en arbetsgrupp för att staka upp riktlinjerna för ett liknande projekt i Finland. Till denna arbetsgrupp kallades även Ulf Gustafsson, som efter att ha gett ut en bok "Det kunde vara Du" under FN:s internationella handikappår 1982, hade bedrivit en upplysningskampanj i handikappfrågor i egen regi. Arbetsgruppen lade upp en kampanj för utbildning av handikappade informatörer, resurspersoner och arbetslivskonsulter. Till ledningsgruppen som småningom kompletterades utsågs Karl-Oscar Skogster (Stiftsrådet vid Borgå Stift), Mikael Lindholm (Förbundet De Utvecklingsstördas Väl), Eirik Julin (Förbundet Finlands Svenska Synskadade), Tor Essén (Invalidförbundet), Kristina Norrlin (Förbundet Finlands

Svenska Hörselskadade) och Ulf Gustafsson. Till projektsekreterare utsågs Ulf Gustafsson. Ledningsgruppen definierade projektet på följande sätt:

"Come On 2000 är ett ambitiöst projekt som Samarbetsrådet för Handikappfrågor i Svenskfinland startat, tillsammans med sina medlemsorganisationer, för att förbättra handikappade personers möjligheter till självbestämmande (empowerment) och jämlikhet inom utbildning, yrkesutbildning, förvärvsarbete och det dagliga livet i enlighet med FN:s standardregler."

Ansökan till PAF

År 1996 då SHS lämnade in en ansökan till Penningautomatföreningen för finansiering av Come On 2000-projektet erhöll projektet 21986,30 mk i stöd av privata finansiärer. För hela den ansökta treårsperioden 1.1.1997 - 31.12.1999 beviljade PAF per årlig ansökan 380 000 mk i projektstöd. Samtidigt erhöll de medlemsorganisationer som ställt upp egna informatörer stöd för deras utbildning och informatörsverksamhet på basen av sina egna ansökningar. Förutom att bedriva en informationskampanj i skolorna beslöt ledningsgruppen att projektet också skulle informera om medlemsorganisationerna och deras verksamheter på internet eller på en gemensam CD-ROM. Projektet lades upp så att det i egenskap av ett potentiellt EU-projekt också kunde genomföras på andra håll i Europa.

Utbildning av resurspersoner

På uppmaning av ledningsgruppen utsåg medlemsorganisationerna kandidater till en grupp s.k. resurspersoner. Tanken bakom en resursperson är att denne förutom för att informera även kunde få stöd för annan svenskspråkig handikappverksamhet. Alltså t.ex. med att skriva tidningsartiklar, författa självbiografier, sammanställa publikationer, redigera internetsidor, sysselsätta sig själv, grunda eget företag eller hålla föredrag, föreläsningar, delta i radio- och TV-program, starta studiecirkel, ägna sig åt kurs- och föreningsverksamhet eller delta i samhällspolitiken. Utmärkande för en resursperson är att personen själv vet vad hon vill (jfr empowerment), projektet stöder endast hennes ambitioner att uppnå sina handikappolitiska målsättningar (jfr självbestämmande).

För att kunna överblicka den handikappolitiska verksamheten delade ledningsgruppen upp verksamheten i tre kategorier, nämligen i Information, Konfrontation och Medverkan. Med information avsågs upplysningsverksamhet i handikappfrågor, med konfrontation att resurspersonen använde sig av sitt eget handikapp under informatörstillfället och med medverkan personligt engagemang i

olika handikappolitiska aktiviteter och verksamheter, t.ex. i organisationsarbetet. Utbildningen planerades i samarbete med Svenska Studiecentralen.

Employment Horizon

Under år 1997 satsade Come On 2000 projektet hårt på att få EU-stöd inom ramen för gemensamhetsinitiativet Employment Horizon. Delaktigheten i projektet skulle ha öppnat dörren till ett permanent samarbete mellan handikapporganisationer som representerar handikappade tillhörande olika språkliga och etniska minoriteter i Europa. Av 238 konkurrerande projekt godkändes emellertid endast 28. Tyvärr ansågs samarbetet mellan olika minoritetsorganisationer i Europa inte tillräckligt viktigt för att Come On 2000 skulle vara ett av dem. Idag har registreringen av Finlands Svenska Handikappförbund emellertid åter öppnat en ny möjlighet till att knyta kontakter till den här typen av organisationer, den här gången inom ramen för den samnordiska biståndsverksamheten.

Kampanjen till skolorna 1.1.1997 - 31.12.1999

Kampanjen till skolorna lades upp utgående från tre målsättningar. Teaterstycket riktade sig till skolan som helhet och hade till uppgift att väcka skolvärldens och mediernas intresse för kampanjen. Informatörsverksamheten och VAU-filmerna riktade sig till klassen och syftade till att konfrontera eleverna med olika handikapp. Uppsatstävlingen riktade sig till den enskilda eleven och hade till uppgift att få denne att begrunda sin inställning till handikappade och pröva sin egen tolerans.

Teaterstycket

År 1996 tillfrågades Christian Sandström som då var studerande vid Svenska Teaterhögskolan om han kunde tänka sig att ställa sin produktion "Bassängliv" till projektets förfogande. Pjäsen handlar om en tävlingssimmare, som råkar ut för en olycka medan han förgäves försöker kombinera toppidrotten med sitt privatliv. Syftet med Bassängliv var inte i första hand att informera om handikapp. Syftet med den 25 minuter långa film- och teaterföreställningen var endast att på ett engagerande sätt fästa elevernas uppmärksamhet vid att invaliditet är en ofrånkomlig del av livet och kan drabba vem som helst. För att utveckla pjäsen erhöll Sandström stöd av Svenska Kulturfonden. År 1997 uppförde Sandström sin pjäs som uppmärksammades av Hbl och särskilt av pressen i Österbotten i 12 skolor.

Informatörsutbildning

Seminarier i Högsand 28.2 - 2.3.1997

Eftersom det i början av projektet fanns starka tvivel på att personer med olika handikapp överhuvudtaget kunde samarbeta med varandra var syftet med seminariet i Högsand i första hand att övervinna de fördomar som tidigare praktiskt taget hade omöjliggjort allt samarbete mellan olika handikappgrupper. Under scenkonstnär Margit Lindemans avspända men professionella ledning uppdelades Svenskfinland i 5 regioner, nämligen i Helsingfors och Östra Finland, Västra Finland, Åland och Österbotten vilka representerades av varsin studiecirkel. Därefter fick grupperna var för sig uppträda framför en videokamera och själva utvärdera sina framföranden.

Insikten om att handikappade kan samarbeta och umgås precis som alla andra människor upplevdes som en befrielse av samtliga deltagare. Detta ledde till att seminariet spontant beslöt sig för att formulera en solidarisk resolution som riktade sig mot alla tidigare tillkortakommanden i det finlandssvenska handikappsarbetet. Resolutionen som ingick i en större helhet skickades ut som pressmeddelande till samtliga finlandssvenska dagstidningar. Seminariet som genomfördes i samarbete med Svenska Studiecirkeln uppmärksammades i Hbl och Västra Nyland. Resolutionen hade följande ordalydelse:

"Somliga behöver mer
för att få lika mycket!"

Vår målsättning är att upphäva fördomar oss handikappade emellan och gemensamt arbeta för alla handikappgruppers intressen. Vi kräver och förutsätter att utvecklingsstörda, att personer med psykosociala problem, kroniskt sjuka (t.ex. reumatiker, diabetiker och ms-sjuka), samt personer som handikappats pga. ålder skall åtnjuta samma rättigheter som andra handikappade. Någon särskild lag som t.ex. omsorgslagen behövs inte. Detta krav berör bl.a. rättigheter till hjälpmedel, ersättningar och personlig assistans."

Resolutionen författades som ett personligt ställningstagande och undertecknades av samtliga 17 informatörer. De 4 närvarande representanterna för medlemsorganisationerna undertecknade resolutionen som privatpersoner.

Norrgårds Inn 19-21.9.1997

Norrgårds Inn är ett EU-stött Horizon RETOUR-projekt (Rekreativ

och Rehabiliterande Turism) som baserar sig på mottot "Turism för alla". Aktiebolaget ägs av sina anställda. Syftet med seminariet under hösten i Pargas var att sammanställa en strategi för hur kampanjen till skolorna skulle genomföras för varje enskild studiecirkels del. Strategin skulle omfatta en plan och en detaljerad budget för varje studiecirkel. För att stärka studiecirkelarna med lokala krafter som kunde stöda kampanjen till skolorna informerades de lokala Marthaföreningarna och föräldraföreningarna om projektet i Marthabladet och i förbundet "Hem och skolas" medlemsblad. De kyrkliga församlingarna informerades av centralförvaltningen per brev.

I seminariet som gästades av informatör Curre Boucht från FDUV deltog 11 informatörer. Seminariet stöddes av Svenska Studiecirkelcentralen.

Uppsatstävlingen 1.9.1997 - 1.3.1998

Come On 2000:s kampanj till skolorna omfattades år 1997-98 av en riksomfattande uppsatstävling, som syftade till att konfrontera eleverna med sina egna fördomar och attityder. Målgruppen var 6460 gymnasister, 10922 högstadiel elever och samtliga elever vid våra svenskspråkiga yrkes- och folkhögskolor. För att informera lärarkåren postades 320 brev våren 1997 och lika många på hösten till samtliga medlemmar i modersmålslärares förbund. Tävlningen utlystes även i Hbl och tidningen "Läraren". Juryn bestod av författare Märta Tikkanen, universitetslektor Monica von Bonsdorff och projektsekreterare Ulf Gustafsson. I tävlingen deltog 17 högstudier, 8 gymnasier och 3 yrkeshögskolor. Den vinnande uppsatsen belönades med Svensk-Finlands pris på 3000 mk och publicerades i sin helhet av Hbl. Två uppsatser belönades med Verdandis pris på 1000 mk var, 25 uppsatser erhöll Söderströms bokpriser och 20 juryns diplom med hedersomnämning. Det unika materialet kommer att bevaras som en källa till forskning också i framtiden.

Bokcollaget

Under sommaren och hösten sammanställdes ett collage av Ulf Gustafsson bestående av 322 redigerade inlägg från 120 uppsatser. "Varför just jag? Unga röster om handikapp och jämlikhet" är en unik samling tankar vilka kan ses som ungdomens eget inlägg i integrationsdebatten. Collaget, vilket har recenserats i samtliga stora finlandssvenska dagstidningar, omfattar 105 sidor och finns även att tillgå som ljudbandskopia. Boken finansierades av Svenska Kulturfonden och används allmänt i skolundervisningen.

Informatörsverksamhet

Efter strategiseminarier i Norrgårds Inn höll studiecirkeln i Sydvästra Finland 1 planeringsmöte varefter hela gruppen besökte högstadierna i Pargas, Ekenäs, Tenala och Virkby. I Österbotten höll studiecirkel 1 planeringsmöte varefter den inledde samarbete med utbildningsnämndens svenskspråkiga avdelning i Vasa Stad. Under hösten och våren besökte Christian Sandström åtföljd av den Österbottniska informatörsgruppen 6 skolor. I Helsingfors höll informatörsgruppen 1 planeringsmöte där de beslöt sig att invänta Christian Sandström som skulle besöka 4 skolor under hösten i huvudstadsregionen. Den planerade turnén sköts emellertid upp till efter årsskiftet p.g.a. Sandströms sjukdom då han besökte 4 skolor åtföljda av informatörsgruppen. Under 1997 besökte Ulf Gustafsson på inbjudan även sjukvårdssyrkeshögskolorna i Mariehamn, Helsingfors och Träskända. Sammanlagt besökte informatörerna som 1998 och 1999 utökades med införmätörer i Åbo och Sydvästra Finland 21 skolor. Ingen av studiecirkelarna utnyttjade möjligheten att komplettera sina studiecirkelklar med utomstående stödande medlemmar.

Astoriadagen 24.5.1998

För att främja samarbetet mellan skolvärlden, specialpedagogiken och handikapporganisationerna, arrangerade Come On 2000 tillsammans med Finlands Svenska Specialpedagogiska Center och Vasa Specialpedagogiska Center vid Institutionen för specialpedagogik en temadag under devisen "En skola för alla". Temadagen, vilken arrangerades i samband med uppsatstävlingens prisutdelning, gick av stapeln den 24.5.1998 i Astoriasalen på Stora Robertsgatan i Helsingfors. Som konferensie fungerade scenkonstnär Seija Metsärinne. Paneldiskussionen refererades i handikapptidskrifter och i Hbl.

Come On 2000 i Österbotten 01.06.1998 - 31.05.1999

I Österbotten tog informatörsgruppen initiativ till ett eget självständigt ettårigt Leader II-finansierat projekt Come On 2000 i Österbotten. Projektet som lydde under en egen ledningsgrupp startade sin verksamhet den 01.06.1998 då pol.mag. Carola Lithén anställdes som projektsekreterare. Under sommaren planerades sex kursmoduler för utbildning av 23 blivande informatörer och stödpersoner. I mars 1999 trycktes 1000 ex upp av färgbroschyren "Vågar du..." (grodbröschyren) vilken postades ut till alla svenska skolor inom f.d. Vasa län, tillsammans med ett brev om erbjudande

att ordna temadag eller föreläsningar kring handikapp i skolan. Sammanlagt 165 brev postades ut till grundskolor, gymnasier, folkhögskolor, medborgarinstitut samt övriga läroanstalter. Av dem svarade ett 40-tal skolenheter, vilka informatörerna besökte under hösten. Därtill deltog projektsekreteraren och några av informatörerna även i andra informationstillfällen. Under hösten hölls sammanlagt 100 informationstimmar för upp till ca 630 elever och studerande. Christian Sandström uppförde sin pjäs Bassängliv vid 6 olika tillfällen. Under vårterminen ordnades totalt 49 skolbesök vid vilka 382 informationstimmar hölls, för ca 3 240 elever och studeranden. Sammanräknat med vårterminens besök till olika läroanstalter betyder det alltså 64 st. skolbesök, 482 hållna informationstimmar och ca 3.870 elever / studerande.

Finlands Svenska Handikappförbund 24.09.1998

Bakgrund

Organisationsmässigt blev ett oregistrerat samarbete med ambulancerande sekretariat allt ohållbarare i och med att gemenskapsprojektet Come On 2000 administrerades via Förbundet Finlands Svenska Synskadade och Come On 2000 i Österbotten av Förbundet De Utvecklingsstördas Vål. Också i övrigt hade rådet förlorat sina huvudsakliga verksamhetsförutsättningar. Många av rådets 15 medlemsorganisationer saknade svenskspråkig verksamhet, och de som hade det hade redan finskspråkig representation i Handikappforum. För att etablera en juridisk bas för kommande projekt och eliminera risken för att värdorganisationen i värsta fall skulle behöva stå som ensam gäldenär vid eventuella budgetöverskridningar beslöt Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Förbundet Finlands svenska Hörselskadade och Förbundet De Utvecklingsstördas Vål att registrera sitt samarbete i en ny organisation, Finlands Svenska Handikappförbund rf (FSH). Registreringen möjliggjorde en gemensam stark finlandssvensk representant i olika samarbetsforum, t.ex. inom biståndspolitiken (FINNIDA), telekommunikation (STAKES-Inclusive-projektet) och Handikappforum. Registreringen möjliggjorde därtill en egen domän på Internet för handikappwebben. I stadgarna definieras förbundets målsättningar enligt följande:

"Förbundets ändamål är att förverkliga jämlikhet och full delaktighet för funktionshindrade personer inom den svenskspråkiga befolkningen i Finland och främja verksamheter inom social- och utbildningssektorn. Förbundet förverkligar sitt ändamål genom att utgöra en paraplyorganisation för de svensk- och tvåspråkiga riksomfattande handikapporganisationerna. Förbundet kan göra framställningar och förslag till myndigheter och organisationer, såväl på det nationella planet som på nordisk och internationell nivå, bedriva information och attitydpåverkande arbete, ordna kursverksamhet och annan utbildning."

Det förberedande mötet i riksdagshuset i november 1998

För att förhindra att samarbetsdiskussionerna skulle inledas på tjänstemannanivå och klarlägga FSH:s framtida ställning, kallades medlemsorganisationernas förtroendevalda styrelser till ett gemensamt möte i riksdagshuset i november 1998. Under mötet utsågs en arbetsgrupp som skulle diskutera huruvida FSH skulle vara en organisation av nätverksmodell med ambulerande sekretariat eller om samarbetet skulle ges konkreta former. Fördelen med ett fast samarbete kunde vara t.ex. en gemensam telefoncentral, gemensam centraldator, gemensam programvara och personalutbildning, effektiva gemensamma apparater för kopiering, tryck och postning., gemensamt konferensutrymme, bibliotek, gemensamma mötesrum och gillestuga samt en gemensamt anställd jurist med kännedom om social- och EU-frågor. Kort sagt tillgång till sådana verksamhetsförutsättningar som Ålänningarna och de stora finskspråkiga organisationerna har idag.

Seminarier i Korsholm 25-26.9.1998

Hösten 1998 arrangerade Come On 2000 tillsammans med Come On 2000 i Österbotten ett gemensamt seminarium i Korsholm. Seminariet var öppet för deltagare från de Österbottniska kommunerna, FPA- och arbetskraftsbyråer. Inbjudna föreläsare var: Håkan Nordman (handikappservicelagens tillkomst och anda), Margareta Pietikäinen (det nya lagpaketet om främjande av handikappades sysselsättning och utbildning) och Inger Sjölund (realiseringsmöjligheterna ute i våra kommuner av lagstiftningen). Föredragen följdes upp av en paneldiskussion under ledning av Alice Lillas. Lördagen följde upp seminariets tema. I seminariet som i övrigt var välbesökt deltog förutom projektsekreteraren för huvudprojektet dock endast 3 informatörer från södra och sydvästra Finland. Som orsak till det låga intresset bland informatörerna i övriga Finland uppgavs de långa avstånden.

Mångkulturella Temadagar

Bakgrund

Eftersom elever med särskilda behov inte enbart är handikappade utan mobbning också förknippas med annan avvikelse utarbetade projektet en modell som bättre möter skolans behov. Tanken bakom en mångkulturell temadag är i sin enkelhet den, att skolan kan öka sin förståelse för avvikelse, och de krav som elever med

särskilda behov ställer på undervisningen och skolans sociala och fysiska miljö, om den samtidigt som för handikappade öppnar dörrarna också för olika andra grupper som representeras av sina egna minoritets-, intresse- och medborgarrörelser. Förslaget togs väl emot av skolorna och sedan Åshöjdens skola arrangerat en temadag tillsattes en arbetsgrupp bestående av undervisningsråd Gun Oker-Blom från utbildningsstyrelsen, koordinator Irmeli Granö från Finlands Svenska Special-pedagogiska Center, sekreteraren för församlingsdiakonin Astrid Nurmivara vid Stiftsrådet i Borgå stift, utbildningssekreterare Lisbeth Hemgård från projektet "En Skola för Alla", modersmåls lärare Ghita von Bonsdorff från Åshöjdens skola samt projektsekreteraren Ulf Gustafsson för Come On 2000. Arbetsgruppens uppgift var att systematisera dagarna. Förutom av ovan nämnda organisationer stöds dagarna även av Förbundet Hem och Skola

Sedan dagarna erhållit fastare ramar biföll Svenska Kulturfonden FSH:s ansökan om 30 000 mk för att tillsammans med Utbildningsstyrelsen arrangera mångkulturella temadagar i skolor runt om i landet år 1999.

Seminarier i Korsholm 10-11.4.1999

Syftet med seminariet i Korsholm våren 1990 var att informera om projektet och ge informatörerna en chans att reflektera över sin erfarenheter och dela med sig av dem med de andra. Som gästföreläsare fungerade scenkonstnär Seija Metsärinne. De aktiva övningarna genomfördes med hjälp av drama. Förutom informatörsgruppen i Österbotten som nu hade utökats till över 20 personer deltog 6 informatörer inklusive projektsekreteraren från övriga Finland. Seminariet stöddes av Svenska Studiecentralen.

Seminarier i Korsholm 20-21.11.1999

På grund av de höga rese- och uppehållskostnaderna förlades även Come On 2000 projektets avslutande seminarium till Korsholm. Som gästföreläsare fungerade Rita Philgren-Haaparanta. Syftet med seminariet var att utvärdera vad Come On 2000 hade åstadkommit tills dags dato, var projektet står nu och hur det vore skäl att lägga upp det i framtiden. Förutom att klarlägga det finansiella läget och eventuella framtida finansieringskällor diskuterade seminariet en ny ansvarsfördelning som bygger på att den framtida klassvisa informatörsverksamheten som bedrivits så framgångsrikt i Österbotten nu skulle utvidgas därifrån så att den skulle omfatta hela svenskfinland. Detta förutsatte bl.a. ett nytryck av

grodbroschyren. I övrigt skulle verksamheten koncentreras till FSH:s sekretariat i södra Finland i enlighet med den ansökning för projektet "Koordinator" som FSH lämnat in till Penningautomatföreningen. I projektet som stöddes av Svenska Studieccentralen deltog förutom projektsekreterarna 12 informatörer.

MOD-kursen i Lärkulla 15-17.1.1999

I slutet av 80-talet utvecklades ett så kallat "MOD-material" (Mångfald Och Dialog) i Sverige för att motarbeta främlingsfientlighet och rasism. Idag har MOD-programmet utvecklats vidare till "En pärm om handikapp". För att bekanta sig med utbildningen och materialet deltog 2 informatörer samt representanter för ledningsgruppen och församlingarna i en MOD-ledarkurs på Lärkulla. Som instruktör fungerade Jörgen Christiansen från Sverige.

Handikappwebben

Första steget

För att sammanställa informationen om SHS:s medlemsorganisationer på internet eller CD-ROM sammanställdes en presentation av medlemsorganisationerna och deras verksamheter år 1997. Samtidigt undersöktes möjligheterna att publicera informationen som ett finlandssvenskt länkbibliotek på Hurrarnet. Problemet var från början att SHS inte var en registrerad organisation och kunde därför inte erhålla en egen domän på nätet. Eftersom medlemsorganisationerna anlidade olika leverantörer infördes de godtyckligt på olika adresser med stor variation från allt som gäller språk, lay-out, interaktivitet och informationsvärde. Då Svenska Kulturfonden öppnade sin server för finlandssvenska organisationer utan kostnad infördes SHS:s länkbibliotek som ett ramverk på adressen www.kulturfonden.fi/handikapp. Därigenom var handikappwebbens första steg fullbordat.

Andra steget

Eftersom handikappwebben är avsedd som informationskälla för samtliga finlandssvenska handikappade deltog projektsekreteraren i en arbetsgrupp som tillsammans med Arlainstitutet, Varjonet och Näkövammaisten Keskusliitto hade till uppgift att utarbeta en gemensam norm för handikappvänliga sidor för synskadade. Arbetsgruppens förslag finns till påseende på adressen www.arlainst.fi/olc/accessfi.htm. Syftet med andra steget som samtidigt är FSH:s hemsida är att erbjuda information och

uppgifter av allmänt intresse. För att få stöd för detta arbete deltar FSH i det finländska arbete som utförs under ledning av STAKES inom ramen för det Europeiska Inclusive-projektet för produktutveckling av apparatur och procedurer som främjar en telekommunikation för äldre och handikappade. FSH:s hemsida byggs upp på adressen <http://www.kulturfonden.fi/handikapp/webben>. Sedan det andra steget har slutförts inleds det tredje steget som syftar till att tillhandahålla information på lokalplanet. Arbetet utförs i samarbete med informatör Karin Antell som är aktiv i sydöstra Finland. För närmare information om handikappwebben, se internetadressen.

Hand-i-handikapp 1.1.2000 - 1.5.2001

Kulturstadsprojektet

Under sitt möte den 2.2.1999 beslöt sig planeringsgruppen för att arrangera ett seminarium i Undervisningsstyrelsen regi i Tammerfors i syfte att presentera tanken bakom de mångkulturella temadagarna för skolorna i svenskfinland. Samtidigt beslöt mötet sig för att göra upp en förteckning med olika förslag till programpunkter som skulle presenteras på Undervisningsstyrelsens hemsida. Under sammanställningen av listan kontaktade Come On 2000 stiftelsen "Helsingfors kulturstad år 2000" med en förfrågan om huruvida de planerade temadagarna kunde införlivas med programmet i Helsingfors kulturstad år 2000. I samarbete med Utbildningsverket i Helsingfors stad, Svenska linjen anhöll Finlands Svenska Handikappförbund därefter av Stiftelsen Kulturhuvudstaden Helsingfors om understöd för att arrangera mångkulturella temadagar i sju av stadens skolenheter samt om en plats i programmet för Helsingfors stad som kulturhuvudstad år 2000. Ansökan med tillhörande bilagor bifölls.

Till planeringsgruppen som arrangerar dagarna hör rektor Chris Nyström från Svenska Normallyceum, rektor Maj-Britt Grönholm från Brändö Gymnasium och sekreterare Ulf Gustafsson från FSH. Dagarna berör 2600 elever.

Finansiering

För finansieringen av dagarna som har en budget på 160 000 mk tillfrågas Helsingfors stad, Utbildningsverket, Svenska Linjen, Helsingfors stad, Stiftelsen för Kulturhuvudstadsåret, Finlands Svenska Handikappförbund, Folkhälsan, Förbundet Hem och Skola, Nygrenska Stiftelsen, Sparfrämjandet, Stiftsrådet vid Borgå Stift, Svenska Folkskolans Vänner och skolorna med egna anslag. FSH:s bidrag har finansierats av Svenska Kulturfonden.

Biståndsverksamhet

Övergången från anpassning till full delaktighet och jämställdhet i synen på handikapp i enlighet med FN:s standardregler har även konsekvenser för synen på handikapp i vår biståndspolitik. I syfte att utarbeta en gemensam nordisk linje där handikapp, i likhet med miljö, mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, jämställdhet, minoriteter och ursprungsbefolkning skulle ingå som s.k. tvärgående tema tog de nordiska handikapporganisationernas samarbetsorgan initiativ till en konferens som kommer att arrangeras i Köpenhamn på våren år 2000. Initiativet har lett till ett helt unikt samarbete mellan ministerier och privata organisationer.

Till Finlands uppgift hörde att förbereda ett seminarium om handikappaspekten i multilateralt bistånd. De andra förberedande mötena handlade om hälsofrågor (Norge), utbildning (Danmark) och barn och kvinnor (Sverige). Det finska förberedande mötet hölls den 30-31.8.1999 i pressrummet i Marina Congress Center. Som arrangörer fungerade, Utrikesministeriets avdelning för internationell bistånd tillsammans med FIDIDA. Som representanter för FSH deltog Helena av Hällström i seminarierna i Finland och Sverige och Ulf Gustafsson i seminarierna i Finland, Danmark, Norge. Deltagarkostnaderna erlades av utrikesministeriet.

Utvärdering

Allmänt

Come On 2000-projektets främsta merit är att det entydigt har påvisat att *personer oavsett handikapptillhörighet kan kommunicera, umgås socialt och arbeta målmedvetet tillsammans*. Denna insikt öppnar helt nya möjligheter för handikapporganisationer att arbeta tillsammans. På detta är registreringen av Finlands Svenska Handikappförbund ett utmärkt exempel.

Resurspersonsidén

Ledningsgruppens kontroversiella satsning på att en informatör är mera i behov av stöd än av vägledning (jfr empowerment), för att kunna ge uttryck för sin personlighet och tillvarata sina mentala

resurser, har genomgående visat sig lyckad. I Högsand väckte det förstämning bland de blivande informatörerna att det inte fanns någon som i detalj förklarade för dem hur just de skulle konfrontera sitt auditorium med sitt handikapp. Att i huvudsak själv vara tvungen att planera sitt eget informatörstillfälle upplevde många som ovant. På Norrgårds Inn ställde informatörerna sig likaså kritiska till att de själva skulle vara tvungna att lägga upp sin strategi med tillhörande budget även om projektsekreteraren försäkrade dem att de skulle få allt stöd de behövde för att klara av uppgiften. Följaktligen tog sig grupperna i Österbotten och Sydvästra Finland sina informatörsuppdrag i egna händer. I Sydvästra Finland ledde detta till en intensiv informatörskampanj som efter en stark inledningsfas, då fyra skolor kontaktades och besöktes av hela gruppen, så småningom mattades av. I Österbotten beslöt sig informatörgruppen för att dryga ut sin budget genom att anhålla om extra medel från kommunen. Möjligheten att själv skaffa medel för att finansiera sin verksamhet och den positiva publiciteten, ledde därefter så småningom till att gruppen etablerade ett eget Leader-finansierat projekt med egen ledningsgrupp och en halvtidsanställd projektsekreterare. I storstadsregionen väntade informatörerna att de skulle sammankallas till ett informatörsmöte av projektsekreteraren.

Att resurspersonsidén (jfr empowerment) "att stöda i stället för att leda" skulle leda till att informatörgruppen etablerade ett eget EU-finansierat projekt med en egen anställd projektsekreterare överträffade allt vad ledningsgruppen hade vågat hoppas på. Att också informatörgruppen i Sydvästra Finland var redo till självständiga initiativ var en framgång även om kontinuiteten i verksamheten skulle ha vunnit på att gruppen hade kompletterats med stödpersoner från skolan eller lokalsamhället. I storstadsregionen grupperade sig informatörerna kring projektsekreteraren i väntan på vägledning vilket kan tolkas som ett normalt resultat av traditionell handikappverksamhet. Idag har projektet även två informatörer i sydöstra Finland.

Kampanjen till skolorna

Informatörsverksamheten

I Österbotten lyckades informatörerna från första början intressera närsamhället för sin verksamhet. Leader-finansieringen, projektsekreterare Carola Lithéns engagemang i kommunalpolitiken och nära kontakt med de pedagogiska fakulteten vid Österbottens högskola, Christan Sandströms hemhörighet i Vasa, den lyckade "Vågar du...(grodbroschyren)", samt ishockeylegenden Patrik Gullströms medverkan i informatörgruppen bidrog alla tillsammans till att kampanjen blev en succé. I Österbotten har den klassvisa

informatörsversamheten m.a.o. bedrivits i en omfattning som på ett betydelsefullt sätt har ökat lokalskolans förståelse för elever med särskilda behov. I övriga svenskfinland framskred kampanjen mera sporadiskt. Trots att skolan ställde sig positivt till kampanjen så förblev de klassvisa besöken marginella med tanke på projektets ambition att på ett övertygande sätt motarbeta fördomar och främja övergången till en skola för alla. Därför beslöt sig Come On 2000 projektet att komplettera teaterstycket och informatörsverksamheten med en uppsatstävling som riktade sig till samtliga grundskolor, gymnasier och folkhögskolor i Svenskfinland.

Uppsatstävlingen

Uppsatstävlingen genomfördes i en tid då flera kampanjer, t.ex. näringslivets påkostade kampanj i privatföretagsamhet, pågick i skolan. Alla dessa kampanjer och tävlingar hade gjort skolan misstänksam mot all yttre inblandning i undervisningen. Att eleverna i 26 skolor sände in över 300 bidrag är därför att betrakta som en stor framgång för tävlingsjuryn. Den omfattande publiciteten som kulminerade i att det vinnande bidraget publicerades i sin helhet i Hbl gjorde att även sponsorerna var nöjda.

Bokcollaget

Efter tävlingen sammanställdes bidragen enligt tema i ett bokcollage "Varför Just Jag". Boken postades till samtliga deltagande skolor och till samtliga skolor i Helsingfors på bekostnad av utbildningsstyrelsen. Collaget refererades i samtliga större finlandssvenska tidningar. Idag används boken allmänt i modersmålsundervisningen i hela svenskfinland.

Bassängliv

I det stora hela motsvarade teaterstycket de förväntningar som projektledningen ställde. Syftet med pjäsen var inte att påverka åskådarnas fördomar och attityder utan endast att fästa uppmärksamheten vid projektet. Detta lyckades också. "Bassängliv" som i södra Finland visades på Ateneum, Ljusa Huset och i fyra skolor fick den publicitet som ledningsgruppen hoppades på. I Österbotten, där Christian Sandström är hemmahörande, uppfördes det otaliga gånger.

Mångkulturella temadagar

Temadagarna, och särskilt de mångkulturella temadagarna, har inneburit ett genombrott såtillvida att man idag på ett helt annat sätt är medveten om de krav som handikappade elever ställer på skolan. I detta arbete har Svenska Blindskolans övergång från specialskola till ett finlandssvenskt specialpedagogiskt centrum med uppgift att stöda barn och elever med särskilda behov också varit av stor betydelse. Idag arrangeras temadagar och mångkulturella temadagar av Helsingfors stad med stöd av kulturstadsstiftelsen. Liknande dagar arrangeras också av andra skolenheter, t.ex. Mattlidens gymnasium och högstadieskola samt Bobby högstadium, vilka inte omfattas av kulturstadsprojektet. I detta arbete deltar även Svenska Utbildningsstyrelsen. Från att projektet har kontaktat skolan, skickat material och informerat om de krav handikappade och andra elever med särskilda behov ställer på "En skola för alla" i enlighet med Salamancadeklarationen, kontaktar skolorna nu självmant projektet för att få information, relevanta kontaktuppgifter, informatörer, videor etc. för att själva kunna arrangera sina dagar. Där informatörsverksamheten bröt isen i Österbotten har uppsatstävlingen och temadagarna gjort det i övriga Finland.

Handikappwebben

Idag är samtliga 15 av samarbetsrådets medlemmar representerade på handikappwebben. Sedan en räknare infördes på sidorna våren 1999 har de besökts av 2469 personer. Den viktigaste informationskällan är debattspalten där ledarna från samtliga handikapptidskrifter som skrivits på svenska eller publicerats som översättningar finns presenterade i sammandrag. Idag återstår det fortfarande att införa en gemensam händelsekalender samt information för lokalt bruk. Handikappwebben har klart påvisat behovet av ett gemensamt handikappolitiskt finlandssvenskt informationsutbud.

Slutsats

Come On 2000 - projektet inleddes år 1997 i ett skede då kännedomen om "En skola för alla" och den inklusiva undervisningen ännu var något diffus. I allmänhet såg skolan sig själv som en autonom institution till vilken elever med särskilda behov skulle anpassas med hjälp av specialpedagogik och olika hjälpmedel. Under projektets gång ändrades attityderna så att integrationstanken som lanserades under FN:s handikappår 1982 (The World Programme of Action for Disabled) småningom ersattes av den ett decennium senare av samma forum lanserade inklusionstanken (Salamancadeklarationen 1994). Idag kan man knappast säga att en elev med

särskilda behov skulle ha det lättare att finna sig tillrätta inom det ordinära skolsystemet, än denne skulle ha haft det för tre år sedan. Däremot står det helt klart att skolan idag är väsentligt mera medveten om att detta inte enbart är en följd av att anpassningen av en elev med särskilda behov har misslyckats, utan att misslyckandet lika mycket beror på att skolan inte uppfyller de krav på tillgänglighet, undervisning, undervisningsmaterial och pedagogiska resurser som det internationella samfundet ställer på den. Eftersom skillnaden mellan integrering och inkludering i skolvärlden är frågan om en insikt som förutsätter en betydande attitydförändring kan man konstatera att Come On 2000, i sin strävan att minska på fordomar och främja en skola för alla, har uppfyllt alla de förväntningar som ledningsgruppen och finansiärerna från början ställde på projektet. Eftersom initiativet till en bestående attitydförändring under projektets gång har förskjutits till skolan fortgår kampanjen trots att projektet nu är slut, på skolans egna villkor. Detta framgår ur att kulturstadsprojektet Hand-i-handikapp fortgår ända till våren 2001 och av att flera skolor, t.ex. Mattliden och Botby högstadium just nu planerar egna temadagar i samarbete med projektet. I Österbotten fortgår åter efterfrågan på informatörer för klassvisa besök oavmattat.

Under projektets gång har det än en gång tydligt framgått hur nödvändigt det är att samarbeta för att uppnå synliga resultat. Kampanjen till skolorna skulle aldrig ha lyckats om den endast hade representerat en handikappgrupp eller bedrivits i en handikapporganisations regi. Detsamma gäller representation och intressebevakning i alla andra sådana frågor som berör alla finlandssvenska handikappade. Idag har en ny organisation registrerats, nämligen Finlands Svenska Handikappförbund. Organisationen är ett nytt fräscht instrument i kampen för ökad jämlikhet och delaktighet som erbjuder oändliga möjligheter. Allt som behövs är att ta vara på dem.

Helsingfors våren år 2000

..... • •
Ulf Gustafsson
projektsekreterare

.....
Mikael Lindholm
ordförande